

RADA VLÁDY PRO SENIORY A STÁRNUTÍ POPULACE

Z á p i s

z 38. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

konaného dne 21. června 2019

**od 14:30 hod. v budově Ministerstva práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1, zasedací místnost Klub**

Přítomni: dle prezenční listiny (příloha k zápisu)

Navržený program

1. Administrativní záležitosti – představení nové místopředsedkyně Rady, schválení programu a zápisu z minulého zasedání
2. Aktuality z legislativy
 - a. Novela zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, lékařská posudková služba, e-neschopenka, valorizace důchodů
 - b. Aktuality z činnosti Komise pro spravedlivé důchody
3. Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019 – 2025 a informace o dalších činnostech Odboru rodinné politiky a Oddělení politiky stárnutí MPSV
4. Představení Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění
5. Antidiskriminační zákon
6. Různé

1. Administrativní záležitosti – představení nové místopředsedkyně Rady, schválení programu a zápisu z minulého zasedání Pokračuje

Zasedání vede nová místopředsedkyně Rady, prof. JUDr. Helena Válková, CSc., nová Zmocněnkyně vlády pro lidská práva. Je ráda, že mezi rezorty existují propojení, protože mezi sedm priorit na léta 2019 – 2023, které byly projednány na zasedání Rady vlády pro lidská práva, patří také senioři a jejich diskriminace.

Hlasování o schválení dnešního programu: pro 16, proti 0, zdrželi se 0.

Program byl schválen.

Hlasování o schválení zápisu z minulého zasedání Rady: pro 15, proti 0, zdrželi se 1.

Zápis z minulého zasedání Rady byl schválen.

2. Aktuality z legislativy

a. Novela zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, lékařská posudková služba, e-neschopenka, valorizace důchodů

Hovoří Mgr. Jan Vrbický, vedoucí oddělení koncepce sociálních služeb. Harmonogram pro předložení zákona o sociálních službách byl zkrácen před konec roku 2019. V minulých dnech byla zveřejněna východiska pro systémovou úpravu financování sociálních služeb.

K problematice je pořádáno a ještě bude několik kulatých stolů. Současný systém financování vykazuje několik zásadních problémů, které Jan Vrbický shrnuje. Navržena je finanční spoluúčast krajů a obcí; dotace na tři roky; stanovení optimálního počtu služeb pro každý kraj; stanovení jednotných standardů na lůžko a úvazek s Ministerstvem financí, sjednocení pravidel pro tvorbu krajských sítí a plánování; snížení administrativní zátěže; pečující osoby jako cílová skupina sociálních služeb; zavedení služby pro osoby v terminálním stadiu ad. Klíčové bude zajistit finance a to také ve formě investic na budování dalších sociálních služeb (nikoli jen pobytových). Helena Válková doplňuje termíny, v nichž má MPSV za povinnost předložit některé dílčí analýzy a novelu zákona.

V diskusi se Mgr. Jan Lorman ze Života 90 vyjadřuje kriticky k původnímu zákonu, především k nepodloženě vymezené částce na jednotlivé služby, také ve srovnání s příspěvkem na péči; nevíme, jaký dopad tyto částky opravdu mají. V diskusi vystoupili také RSDr. Zdeněk Pernes z Rady seniorů ČR a MUDr. Vladimír Dryml z organizace Senioři ČR, který upozorňuje na rozdíly ve standardech a poskytování péče v jednotlivých krajích. K tomu se přidává i Helena Válková s tím, že poskytovaná péče se často zásadně liší zařízení od zařízení. Mgr. Stanislava Kottbauerová z Ministerstva zdravotnictví vyjadřuje díky nad změnami v diskutovaném zákoně.

Informace k lékařské posudkové službě, e-neschopence a k valorizaci důchodů přináší náměstkyně pro řízení Sekce sociálně pojistných systémů a nepojistných dávek, Mgr. Kateřina Jirková. E-neschopenka prodělala turbulentní vývoj, ale návrh zákona již podepsal prezident. Kateřina Jirková shrnuje její hlavní charakteristiky, výhody a další postup při realizaci. Helena Válková vznáší dotaz, jak bude e-neschopenka komunikována starším osobám, které nejsou tolik digitálně zdatné a cítí ohrožení ze ztráty svých možností. Vladimír Dryml upozorňuje, že zavést systém e-neschopenky bude pro mnohé lékaře náročné (př. cena softwaru).

Kateřina Jirková pokračuje o lékařské posudkové službě. V tomto kontextu setrvává problém dlouhé doby posuzování. Pod vlivem několika operativních opatření došlo v první polovině roku 2019 k podstatnému snížení nedodělků, a aby další nevznikaly. Další dlouhodobý problém je složité předávání informací, také zde je záměrem větší digitalizace procesu. O dalších opatřeních se diskutuje. Helena Válková se vyjadřuje k současnému stavu procesu posuzování kriticky, protože dle ní dochází fakticky k porušování Listiny základních práv a svobod, problém je systémový a je třeba mu věnovat dostatečnou pozornost. Vladimír Dryml by chtěl vědět, kolik nám chybí posudkových lékařů, a dále se kriticky vyjadřuje k dalším aspektům problému. Kateřina Jirková se vyjadřuje k nedostatku personálu ve správních řízeních, která jsou složitá, náročná, a tyto pozice jsou níže platově hodnocené. Dalším aspektem je kvalifikace lékařů, kteří by mohli či měli posuzovat, aby se jejich počet navýšil, a je potřeba nastartovat jejich generační obměnu.

Třetím tématem Kateřiny Jirkové je valorizace důchodů. Cílem nejnovějších opatření je v rostoucí ekonomice zastavit pokles náhradového poměru důchodů. Se současnou valorizací přicházejí náklady zhruba 5 mld. korun. Návrh je v tuto chvíli před třetím čtením v Poslanecké sněmovně. Zdeněk Pernes kritizuje nečinnost Parlamentu v této věci.

b. Aktuality z činnosti Komise pro spravedlivé důchody

Informace přináší Ing. Jiří Šatava, M.A., Vedoucí koncepčně analytického oddělení MPSV. Komise vznikla na začátku roku a již zasedala čtyřikrát. Komise má dva zastřešující okruhy témat – spravedlivé důchody a příjmy důchodového systému a jeho celková architektura. Téma spravedlivosti důchodů je v ČR poměrně nové. Zabývá se nižším důchodem žen,

dále pečujících osob (což jsou častěji právě ženy), tzv. náročným profesím a vdovské důchody. Senátor MUDr. Bc. Marek Hilšer, Ph.D. z Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku chválí především zaměření na pečující, nicméně je pro něj stále důležité zabývat se udržitelností systému a co bude za 30 let. Helena Válková komentuje, že hnutí ANO se udržitelností důchodového systému rozhodně zabývat chce, a dále se doptává, jak se bude Komise zabývat rovinou ženy a muži. Ing. Milan Taraba z Rady seniorů ČR připomíná, že udržitelnost systému je téma pro příští zasedání Komise, což potvrzuje i Jiří Šatava. Doplnuje, že náš důchodový systém se na rovnost mezi muži a ženami dívá z hlediska solidárnosti, ale ne z hlediska zásluhovosti – péče o děti a také o další blízké je při tom také zásluha, která ale doposud není zohledňována.

3. Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019 – 2025 a informace o dalších činnostech Odboru rodinné politiky a Oddělení politiky stárnutí MPSV

Slovo má Mgr. Linda Sokačová, ředitelka Odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí. Strategie přípravy na stárnutí společnosti je nyní v mezirezortním připomínkovém řízení. Připomínek dorazilo 189 a odbor rodinné politiky je nyní bude vypořádávat. Helena Válková doplňuje, že s demografickými změnami a proměnou charakteru seniorské populace je potřeba posunout diskurz od prostého finančního zabezpečení k vnímání seniorů jako skupiny, která může být fit a ještě dlouho si přát být aktivní. Zdeněk Pernes se dotazuje, zda byly zapracovány připomínky Rady seniorů z počátku letošního roku, především návrh zákona o seniorech – ten po vnitřních diskusích zapracován nebyl. Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA z Asociace poskytovatelů sociálních služeb upozorňuje, že ne všichni členové a členky Rady dostali dokument k nahlédnutí, i když Rada není oficiálním připomínkovým místem. Dále uvádí vlastní připomínky: kde bude nalezeno navržené financování některých opatření; absence stimulačních opatření, která by udržela starší osoby déle ekonomicky aktivní; a některá nejasně formulovaná opatření a jejich financování. Helena Válková se domnívá, že v tuto chvíli zde není prostor věnovat se konkrétním připomínkám a že dokument vyžaduje větší pozornost. Měl by být rozeslán všem členkám a členům Rady a dát jim prostor se vyjádřit, ještě před tím, než dokument schválí vláda.

4. Představení Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění

Slovo má Ing. Bc. Hana Marie Broulíková, MSc., která je koordinátorkou tohoto Národního akčního plánu (dále jen „NAP“) na Ministerstvu zahraničí a zároveň se jako výzkumník věnuje ekonomii zdravotnictví v Národním ústavu duševního zdraví. NAP byl navržen na roky 2016 – 2019, jeho platnost tedy letos končí. Ve své implementační fázi nebyl příliš úspěšný. Nyní se postupuje na jeho aktualizaci. Ministerstvo zdravotnictví spolupracuje také se Světovou zdravotnickou organizací, která před několika lety vyhlásila demenci jednou z prioritních oblastí veřejného zdraví a k tomu připravila i řadu pomocných metodik. Práce na tomto NAP probíhá v rámci široké expertní platformy, která má šest tematických pracovních skupin. Někteří členové a členky Rady jsou součástí těchto pracovních skupin. Potřebná je také komunikace a koordinace s paralelně vznikajícím Národním akčním plánem pro duševní zdraví. Více viz Příloha 3 k zápisu – powerpointová prezentace Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a obdobná onemocnění 2020 – 2030.

5. Antidiskriminační zákon

O zařazení bodu do programu požádal před zasedáním Jan Lorman. Helena Válková to kvituje, byla u předložení novely tohoto zákona Poslanecké sněmovně, kde zákon vyvolal silné reakce. Především obavy z masových žalob – což ale vůbec nepodporují zkušenosti z jiných zemí, kde byly zavedeny podobné mechanismy. Zákon je zaměřen na zvýšenou ochranu seniorů, kteří ji v této formě doposud nemají, na rozdíl od jiných skupin. Jan Lorman dění v Poslanecké sněmovně také sleduje a chce požádat Radu, aby tu novelu podpořila. Původní tzv. antidiskriminační zákon byl přijat v roce 2009, ale nebyl doposud dostatečně využíván; existuje velká disproporce mezi statistickým počtem lidí, kteří někdy zažili diskriminaci a počtem proběhlých řízení. Příčina je také v tom, že náročné dokazování spadá na zranitelného člověka vyššího věku. S novelizací zákona by se ho tak mohly zastat organizace. Doplnuje Helena Válková, že žalobce sice dál musí dokázat, že se věc stala, ale žalovaný musí prokázat, že se nestala z důvodu diskriminace. JUDr. Stanislav Křeček, zástupce Veřejné ochránkyně práv, komentuje přehnané obavy, ale i naděje kolem předkládané novely, a upozorňuje, že pokud je někde zacházeno špatně se seniorem či seniorkou, nemusí se jednat o diskriminaci. Zdeněk Pernes přispívá do diskuse, že z jeho zkušeností je diskriminace na základě věku ve společnosti velký problém, např. na trhu práce. Helena Válková má podobnou reflexi – v ČR se více a více projevuje diskriminace lidí 50+, 55+, kteří by rádi dále pracovali, ale různé stereotypy a překážky jim v tom brání.

Na základě tohoto bodu bude navrženo usnesení Rady a bude o něm hlasováno metodou per rollam po zasedání.

6. Různé

Stanislava Kottbauerová z Ministerstva zdravotnictví upozorňuje na vyhlášení Ceny Makropulos, kterou jsou každoročně oceňovány obce či organizace za péči o seniory.

Protože se do programu či diskuse nepřihlásil nikdo další, Helena Válková zasedání ukončila.

Přílohy zápisu

1. Prezenční listina 21. 6. 2019
2. Zápis 37. zasedání Rady 26. 11. 2018
3. Powerpointová prezentace Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a obdobná onemocnění 2020 – 2030

Zasedání trvalo cca 2 hodiny a 20 minut. V Praze dne 26. listopadu 2019 zapsala Irena Buršová, tajemnice Rady, irena.bursova@mpsv.cz.